

Izv. prof. dr. sc. Ivan Jurčević, predsjednik
Prof. dr. sc. Ljiljana Kolenić, mentorica
doc. dr. sc. Branko Kuna, član

IZVJEŠĆE O TEMI DOKTORSKOGA RADA ANE MARIJE ZULIĆ *NAZIVI ZANIMANJA U HRVATSKIM RJEČNICIMA DO 19. ST.*

Znanstveno područje: humanističke znanosti

Polje: filologija

Grana: kroatistika

1. Uvod

2.

Predmet su istraživanja ovoga znanstvenoga rada stari hrvatski rječnici objavljeni do 19. stoljeća (F. Vrančić, J. Mikalja, J. Habelić, I. Belostenec, L. Šitović, T. Babić, A. Della Bella, M. A. Reljković, M. Lanosović, A. Jambrešić). Svi su rječnici višejezični. U radu će se istražiti nazivi zanimanja u starim hrvatskim rječnicima. Ispitat će se podrijetlo naziva (domaći, germanizmi, talijanizmi i sl.), tvorbeni uzorci, čestotnost pojave određenih naziva, sinonimija itd.

3. Suvremene relevantne spoznaje o temi

Svi su stari rječnici bili predmetom proučavanja mnogih istaknuti hrvatskih i stranih jezikoslovaca, o čemu svjedoče brojne znanstvene knjige, članci, poglavlja u knjigama. Oni su dali temeljit prikaz nastanka, strukture, sadržaja rječnika kao i grafijski sustav svakoga pojedinog autora s biografskim podacima autora.

Spoznaje se proširuju proučavanjem samoga leksika, značenja riječi i promjene koje nastaju u značenju određenih riječi, uspoređuju se leksemi u pojedinim rječnicima, istražuje se podrijetlo i prvo pojavljivanje određenih leksema u rječnicima, istražuju se nazivi pojedinih struka kroz stare rječnike. Na tom je tragu i prijedlog teme ovoga doktorskoga rada.

4. Uže područje rada

Znanstveno je područje humanističke znanosti, polje filologija, grana kroatistika. Uže je područje ovoga znanstvenoga rada leksikologija, upravo nazivoslovlje (terminologija). Proučavat će se nazivi za zanimanja u starim hrvatskim rječnicima.

Ciljevi i svrha istraživanja i očekivani znanstveni doprinos

Prvi je dio posla popisati sve nazive zanimanja navedenih hrvatskih rječnika s oznakom za rječnik u kojem se naziv pojavljuje. Cilj je doktorskoga rada usporediti pojedine nazive s istim nazivima iz drugih navedenih rječnika, odnosno usporediti podrijetlo naziva za pojedinu struku, sinonimiju, nadređenice, podređenice, a posebno tvorbu naziva zanimanja. Kako rad na starim tekstovima nije moguć bez poznavanja slovopisnoga sustava navedenoga rječnika, predradnja opisa naziva zanimanja mora biti upoznavanje s grafijskim sustavom pojedinoga rječnika.

Cilj je istražiti koji su nazivi zanimanja prisutni u svim rječnicima, a koji samo u nekima, kada se koji naziv pojavljuje u rječniku, kada nestaje (ako prestaje takvo zanimanje), koji su nazivi s današnjega stajališta zastarjelice, ima li oživljenica.

Proučavanje naziva u starim hrvatskim rječnicima osim leksikološkoga ima i šire društveno značenje jer daje društvenu sliku i raslojenost društva od 16. do 19. stoljeća.

Ovo će istraživanje pridonijeti boljem uvidu u hrvatsko rječničko blago 19. stoljeća, osvjetlit će tvorbene načine za nazive zanimanja u prošlosti. Takvo proučavanje osvjetljava tvorbu naziva u prošlosti, ali daje i putokaz za tvorbu novih naziva danas i u budućnosti.

5. Metodološki postupci

Podatci i korpus koji će biti prikupljeni temeljit će se na proučavanju navedenih rječnika metodama popisivanja i uspoređivanja, kao i proučavanja svih dostupnih znanstvenih članaka. Temeljna je metoda komparativna.

6. Struktura rada

U uvodnom će se dijelu rada dati kratak prikaz rječnikā i njihov nastanak kao i biografski podatci o autorima, sve to temeljeno na postojećoj literaturi.

U središnjem će se dijelu iznijeti temeljne osobine rječnika, utvrdit će se koji rječnici imaju najviše naziva zanimanja i koja su to zanimanja po značenjskim poljima (škola, crkva, vojska, selo, grad, moda). Potom će se usporediti nazivi za ista zanimanja i utvrditi po čemu se razlikuju: fonološki, tvorbeno, podrijetlom riječi. Svi opisi temeljit će se na popisu riječi iz navedenih rječnika koji će biti priložen završnom dijelu rada tako da je gradivo dostupno čitateljima i kao mali rječnik naziva za stara hrvatska zanimanja. Završni će dio prema tomu činiti tabelarni popis naziva zanimanja raspoređen u 10 stupaca iz 10 rječnika prema abecednom redu.

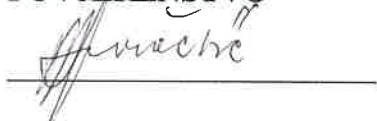
7. Temeljna literatura:

1. Milan Moguš, *Povijest hrvatskoga književnoga jezika*, Zagreb 1955.
2. Milan Moguš, *Ivan Belostenec - član ozaljskoga književnoga kruga*, *Lepoglavski zbornik*, 7-11 (1996) Zagreb.
3. Josip Vončina, Belostenčev hibridni jezik, *Suvremena lingvistika*-23 (1997.), 1-2, str.325.-339., Hrvatsko filološko društvo u Zagrebu.
4. Valentin Putanec, *Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum* (1992), monografija, (knjiga).
5. Valentin Putanec, *Luteransko-protestantski biljeg u Vrančićevu petojezičnom rječniku iz 1595.* (1991), analitika (članak).
6. Valentin Putanec, *Zbornik o Faustu Vrančiću (2001)*, monografija (knjiga).
7. Ljiljana Kolenić, *Riječ o riječima. Iz hrvatske leksikologije i frazeologije hrvatskoga jezika*, sveučilište u Osijeku, Osijek 1998. str. 195.
8. Ljiljana Kolenić, *Brodski jezikoslovci. Djelomični pretisci gramatika Blaža Tadijanovića, Marijana Lanosovića i Ignjata Alojzija Brlića s komentarima*, Matica Hrvatska, Slavonski Brod, 2003., str.336.
9. Ljiljana Kolenić, *Riječi u svezama. Povijest hrvatske frazeologije*, Osijek 2006
10. Despot, *Matija Antun Reljković i prvi slavonski rječnik*”, zbornik Matija Antun Reljković i Slavonija 18. stoljeća, Davor-Zagreb 2000., radovi sa znanstvenog skupa Matija Antun Reljković i Slavonija 18. stoljeća (u povodu 200. godišnjice smrti), Zagreb-Vinkovci-Davor, 24.-25. travnja 1998. / uredništvo Damir Agičić...et al. -

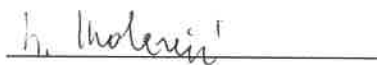
Davor : Poglavarstvo općine; Zagreb : Filozofski fakultet, 2000., ISBN 953-97493-3-6, str. 245-251.

11. Isusovac Ardelio Della Bella, (1655.-1737.), radovi međunarodnoga znanstvenoga simpozija, Split, 1988., priredio Drago Šimunđa
12. Zbornik o Tomi Babiću, zbornik radova sa znanstvenoga skupa "Fra Toma Babić i njegovo vrijeme", Skradin-Visovac, 317. str., 2001.
13. Gramatika Lovre Šitovića u kontekstu hrvatske gramatikologije, Zbornik radova sa znanstvenoga skupa "Lovro Šitović i njegovo doba", urednik Pavao Knezović, Zagreb, 2009.
14. Marko Samardžija, Leksikologija s poviješću hrvatskoga jezika, ŠK, Zagreb, 1995.
15. Marko Samardžija, O egzotizmima u hrvatskom književnom jeziku, Jezik, XXXVII (1989.-1990.), str. 77.-81.
16. Marko Samardžija, Nekoć i davno: odabrane teme iz leksikologije i novije povijesti hrvatskoga standardnoga jezika, Rijeka, 2002.
17. Stjepan Babić, Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku, Zagreb, 1986.
18. Robert Lawrence Trask, Temeljni lingvistički pojmovi, ŠK, Zagreb, 2005. (preveo Benedikt Perak).
19. Mijo Lončarić i Ljiljana Šarić, Nazivlje zanimanja, ŠN, 1993., str. 59.-66.
20. Milica Mihaljević, Odnos općeg i znanstvenog nazivlja, Jezik, 1992., str. 107.-111.
21. Milica Mihaljević, Definicija naziva u terminološkim rječnicima, rasprave Zavoda za hrvatski jezik, 1993., str. 243.-254.
22. Marija Znika, Sinonomija i kontekst na primjerima, Filologija, 24/25, (1995.), str. 387.-390.
23. Vesna Dinamovski, Neologizmi, Problemi teorije i primjene, FF press, Zagreb, 2005.
24. Igor Gostl, Višejezični rječnici u Hrvata, Jezik, 38, br. 2, Zagreb, 1990.
25. Vlādoje Dukat, Jambrešićev "Lexicon Latinum", Rad 162, JAZU, Zagreb, 1905., str. 192.-234.
26. Mile Mamić, Hrvatsko kršćansko nazivlje, članci i rasprave, Split, 2004.

POVJERENSTVO

Izv. prof. dr. sc. Ivan Jurčević

Prof. dr. sc. Ljiljana Kolenić

Doc. dr. sc. Branko Kuna